

straat) en slaat tegelijkertijd ook op het niemandsland tussen hedendaagse dans (in gezelschappen, academies en conservatoria) en hiphop. Zowel vanuit hiphop als vanuit hedendaagse dans zoekt men steeds opnieuw ontmoetingen in dat niemandsland. Frankrijk pioniert in Europa ver vooraan.

Na zijn vroege introductie in Europa, o.m. via een aantal televisieprogramma's, bloeide hiphop verder waar hij vandaan komt: de straat. Als levensstijl bood hij een vitale uitkomst aan talloze jongeren. Deze nieuwe Europeanen omarmden hiphop en deden er het hunne mee: ze leerden hiphop aan de eigen Europese situaties, herschreven dansvocabulary en -grammatica en vonden hiphop op die manier opnieuw uit.

La France

In 1984, tien jaar na het ontstaan van hiphop in de USA, zag Compagnie Black Blanc Beur (F) het podiumlicht. Onder leiding van Jean Djemad en choreografe Christine Coudun presenteerde het gezelschap *J'en ai tout à foutre*. Daarna volgden *Roma Amor*, *Monsieur Zzarbi*, *Contrepied*, *Rapetipas* en *Blue Legend* (1996). Dit gezelschap blijft toonaangevend binnen de danses urbaines en was ook een kweekvijver waaruit heel wat groepen zichzelf opvissten. Black Blanc Beur profiteerde als één van de eersten (1991) van het werk van het Théâtre Contemporain de la Danse (Parijs), dat voor danses urbaines zalen openkreeg (L'Opéra Comique, b.v.), stages en workshops organiseerde, waardoor tientallen dansers de kans kregen hun registers uit te breiden en de confrontatie aan te gaan.

Eind jaren tachtig staan de voorsteden Villeurbanne, Les Minguettes, Venissieux, Yvelines en andere in brand. Er sterven banlieusards en flikken.

De overheid, in haar strijd tegen de oncontroleerbaarheid van de banlieues (HLM) en de daar heersende economische en sociale crisis, besluit geld en ruimtes ter beschikking te stellen voor danses urbaines. Vanaf dat ogenblik kan er gewerkt worden in zalen en niet meer op straat.

Vandaag tonen deze groepen de resultaten van deze investering tegen wil en dank, waarbij woorden als matuur, authentiek, virtuoos en rijk spontaan uit de mond rollen. Vandaag zijn hiphopdans/danses urbaines één van de belangrijkste artistieke stromingen in de Franse podiumkunsten. Groepen als Aktuel Force, Traction Avant, Käfig, Accrorap, Boogi Saï, MBDT, Art Mouv'en Saïence, Cie Azanie zijn toonaangevend. Compagnie Montalvo-Hervieu werkt nauw samen met de breakgroep Quintessence.

De Belgische danssector

In België is er Hush, Hush, Hush en daarnaast niets. Namur Break Sensation, Crazy Force, Belgian Hip Hop Alliance en andere behoren vooralsnog uitsluitend tot het hiphop-circuit. Hush, Hush, Hush, ontstaan vanuit een opdracht van het CC van Berchem, kreeg de deuren van culturele centra (niet die van de kunstencentra) open. De gemiddelde dansprogrammator in dit land heeft geen flauw benul van wat er zich afspeelt. Referentiekaders he-

Above all, we learned those lessons that can never be thought by formal courses of instruction, that hip hop is a conspiracy of brains against ignorance, that hip hop is a revenge of victims against oppressors, that hip hop is a territory of freedom and friendship in the midst of tyranny and hatred. (Bijzonder vrij naar Freeman Dyson, To Teach or Not to Teach, 1990)

ten nog immer met zijn alle jaren tachtig en danscritici zijn niet geïnteresseerd, tenzij als aardig populair randverschijnsel.

Vergeleken met de geheel op zichzelf draaiende danswereld, met zijn nationale en internationale auditie-, productie- en presentatie-circuits, beveiligd en ondoordringbaar, zowel intellectueel als grammaticaal zitten we hier midden op een open plein, een forum, waar de directe ondervraging van de beheersing, de kunde, de creatie, de energie heerst. Geen filterzones die de moules aanreiken, geen ritualisering voor ingewijden, maar straight in your face. Een open voorstel, gericht op onmiddellijke communicatie.

De graad van singulariteit van iedere dansavond neemt toe: de voorstellingen zelf zijn open en naar het einde neemt het publiek de scène in om er zichzelf te tonen.

Hierarchieën I

Lyon, zaterdag 25 januari 1997. Stel u voor: een theaterzaal met balkon, goed voor 1280 zitjes. De zaal puilt uit, letterlijk. Generaties, huidskleuren, sociale klassen, voorkeuren, alles mengt zich. Well-to-do abonnees en veelkleurige banlieusards kijken elkaar recht in de ogen. Geroep en geschreeuw, niet het zachte keuvelen van een publiek voor een theatervoorstelling, evenmin het gedreun voor een rockconcert. Vrije zitjes en sold out/complet.

De zaallichten doven en onmiddellijk explodeert een orkaan aan decibels uit honder-

den kelen en handenparen. Iedereen zit met kippenviel. Energie dwingt dit artistieke discours, niet 'schoonheid'. Het podium draagt de hele avond een aantal voorstellingen van verschillende groepen. Elke voorstelling meet zich met dit publiek dat impulsief reageert op alles wat er gebeurt. Hardcore hiphopfans verliezen direct hun geduld wanneer beats te lang wegblijven of dansstijlen hen te onorthodox worden. Iedere headspin, backspin, passe-passe of schaar krijgt onmiddellijke respons. Open doekjes, bijna bestorming van het podium uit puur enthousiasme, dansers die bij het groeten de zaal worden ingetrokken, alles gebeurt in kolkende opeenvolging. Seksuele of relationele elementen in een voorstelling stuiten op reacties die samen lacherig of vol gêne taboe! schreeuwen. Andere toeschouwers eisen momenten van verstilling op en dwingen grote muilen tot zwijgen. En ook die krijgen het respect. Dit is bovenal een springlevend publiek met verschillende eigen codes. (uw vertrouwde kijkerscode is niet meer dan uw mond houden en op het einde mag u zich uitleven in een al dan niet enthousiast applaus). De hiërarchie tussen scène en zaal krijgt hier een nieuwe definitie. Naarmate de avond vordert wordt dat steeds duidelijker.

In de loop van het laatste, overdonderen de applaus springen zowat 150 jongeren vanuit de zaal het podium op en vormen spontaan een halve cirkel voor een free style, zo eigen aan de hiphopcultuur. Eén voor één tonen tientallen jonge tot piepjonge dansers in korte flitsen hun halsbrekende kunnen. De halve cirkel verkleint zienderogen, zeker wanneer de dansers zelf, zonet nog in het volle scènlicht, zich ook weer komen tonen. Routiniers die ze zijn, ondernemen ze een poging om weer meer ruimte te krijgen; ze vormen een ketting en dringen iedereen terug. Dat lukt slecht één keer, daarna lost de dansruimte op en is het daar afgelopen. In de foyers en gangen gaan de défis, onderlinge uitdagingen, gewoon door. Ook daar laten de dansers zich niet onbetuigd. Genereuze aanmoedigingen volgen iedere mooie passage.

Helemaal iets anders dan snel leegstromende schouwburgen of het vrijblijvend nakeuvelen in de foyer of café, al dan niet in gezelschap van dansers.

Dit wijst op een verdere afbraak van de burgerlijke codes: de passiviteit van de toeschouwer wordt opgeheven, de afstand tussen zender en ontvanger verkleint. De hiërarchie tussen podium en zaal valt weg. Wisselwerking komt in de plaats. De imaginaire wereld van de artiest krijgt nieuwe bewoners die hem/haar dwingen de eigen positie opnieuw te bekijken.